

**TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN
LAADINTAOHJEET 2017**

Khall 20.6.2016

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
1. Talousarvion 2017 laadinta-aikataulu	2
2. Talousarvio ja taloussuunnitelma 2017-2021	3
3. Talousarvion ja taloussuunnitelman sisältö	5
3.1. Perustietoja talousarvion laadintaa varten	6
3.2. Käyttötalousosa	6
3.3. Investointiosa, rakenne ja sisältö	7
3.4. Vesihuoltolaitos	8
3.5. Tilivelvolliset	9
4. Henkilöstösuunnitelma vuodelle 2017	10
5. Budjetin laadinnan ja kokoamisen vastuuhenkilöt	11
6. Talousarviossa käytettävät lomakkeet	12

1. Talousarvion 2017 laadinta-aikataulu

- 20.06.2016 Kunnanhallitus; Taloussuunnitelman kehys
- 12.08.2016 Väestöennuste valmis
- 28.09.2016 Käsitelty lautakunnissa ja tasapainotettu toimialoilla kunnanhallituksen kehyyksen mukaiseksi.
- Toimialat tallentavat lautakunnassa käsitellyt talousarviodokumentit lautakunnan kokouksen jälkeen Kai-kuun Talousarvio 2017 työtilaan toimialan kansion alle.
- 15.09.2016 Asunto-ohjelma valmis
- 15.09.2016 Kaavoitussuunnitelma valmis ja toimitettu taloussuunnittelijalle
- 15.09.2016 Täytäntöönpano-ohjeet valmiit
- 07.10.2016 Toimialojen esitykset koottu sähköiseen muotoon
- 03.-14.10.2016 Taloussuunnitelman tasapainotusta;
- toimialojen esitysten sovittaminen kunnan kokonaistalouden kehyykseen
- 24.10.2016 Veroprosentit kunnanhallituksessa
- 25.10.2016 Johtoryhmä; Kunnanjohtajan esitys kunnanhallitukselle
- 26.10.2016 Kunnanjohtajan TA-info, lehdistöinfo
- 27.-28.10.2016 Valtuustoseminaari
- 01.-11.11.2016 Kunnanhallituksen käsittelyt ja ehdotus valtuustolle ma 14.11.2016;
- 07.11.2016 Veroprosentit valtuustossa
- 07.12.2016 Talousarvioehdotus valtuustossa
- 31.12.2016 Käyttösuunnitelmat hyväksytyt lautakunnissa

TUUSULAN KUNTA
Talousjohtaja

13.6.2016

TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA 2017 - 2021

Kuntastrategia ja riskienhallinta

Tuusulan kuntastrategia uudistettiin keväällä 2013. Strategian perustan muodostavat kunnan arvot, joita ovat kestävä kehitys, suunnitelmallisuus, kehitysmuutoskyky, palveluhenkisyys ja luotettavuus.

Tuusulan kuntastrategiassa kuvataan päämäärät kunnan palvelujen, talouden, elinkeinojen, maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi. Lisäksi organisaatiostategiassa on määritelty päämäärät asiakkaiden, sekä henkilöstön ja johtamisen kehittämiseksi.

Jokaiselle tämän valtuustokauden vuodelle on valittu oma teema, jonka avulla kuntastrategiaa toteutetaan. Vuositavoitteet, toimenpiteet ja toteutusohjelmat asetetaan niin, että niissä painottuu kyseisen vuoden teemaan liittyvä tekeminen. Vuoden 2017 teema on Menestyvä kulttuurikunta.

Vuonna 2014 käynnistyneen johtamisjärjestelmän uudistustyön tuloksena päätettiin ottaa käyttöön pitkän tähtäimen kehittämisen tiekartta. Kehittämisen tiekartta muodostuu strategisista kehittämishankkeista, joilla pyritään järkevästi kehittämisen kokonaisuuksiin. Vuonna 2014 määriteltyjä kehittämishankkeita (palveluverkko, ICT-kehittämishanke, palvelumuotoilu, johtaminen ja osaaminen) terävöitettiin ja suunnattiin uudelleen vuoden 2015 kuluessa. Tuusulan kunnalle on määritelty viisi strategista kehittämishanketta vuodelle 2016 ja 2017: Vetovoiman kasvattaminen, Talouden vahvistaminen, Digitalisaation hyödyntäminen, Asiakaslähtöiset palveluratkaisut sekä Johtamisen ja osaamisen kehittäminen. Strategisia kehittämishankkeita toteutetaan muun muassa talousarviossa hyväksytyjen tavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien sekä projektien avulla.

Vuosittain kunnalle määritellään strategiset vuositavoitteet. Vuositavoitteiden toteutumista ja niiden kytkeytymistä valtuustokauden tavoitteisiin seurataan koko valtuustokauden ajalta. Strategisilla kehittämishankkeilla tuetaan sekä strategian edistämistä että vuositavoitteiden saavuttamista.

Vuoden 2017 vuositavoitteiden työstäminen käynnistyi maaliskuun vaihteessa johtoryhmien yhteiskokouksessa. Alustavia ehdotuksia toimenpiteiksi, toteutusohjelmiksi ja vuositavoitteiksi ideointi ja käsiteltiin toimialoilla huhti-toukokuussa, valtuustoseminaarissa 22.4., toimialojen yhteiskokouksessa 23.5. ja työtä jatkettiin kunnan johtoryhmän suunnittelupäivässä 24.5. ja kokouksessa 31.5. Esitykset vuositavoitteiksi käsiteltiin hallituksen seminaarissa 9-10.6.

Riskienhallinnan uudistetun toimintamallin juurruttamista on jatkettu vuonna 2016. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet hyväksyttiin valtuustossa 31.3.2014. Uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen malli otettiin käyttöön loppuvuodesta 2014. Keskeisenä tavoitteena on sulauttaa riskienhallinta yhä kiinteämmäksi osaksi kunnan toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asetantaa ja seurantaa. Osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa seurataan ja raportoidaan tavoitteiden lisäksi kuntatasoisten riskien toteutumista ja hallintaa.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa kunnan strategisten tavoitteiden ja muiden keskeisten tavoitteiden saavuttaminen. Jo kunnan strategisia tavoitteita asetettaessa mietitään miten suunnitellut tavoitteet vaikuttavat kuntaan kohdistuviin riskeihin ja riskien hallintaan. Mietitään myös pystytäänkö tavoitteilla ja toimenpiteillä pienentämään suurimpia riskejä. Kunnan riskienhallintaa ja riskikarttaa tarkastellaan vuotta 2017 silmälläpitäen hallituksen linjattua ensi vuoden tavoitteet kesäkuun seminaarissaan.

Talousarviossa nostetaan esille erityisesti ne riskit, joiden hallinta edellyttää lisätoimenpiteitä. Talousarviossa kerrotaan tehtävistä toimenpiteistä riskien hallitsemiseksi ja niiden toteutumisesta seurataan osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa. Riskiympyrälle kuvataan toimialatasolla ja kuntatasolla merkittävimmät riskit liittyen kuntalaisten ja kunnan hyvinvoinnin edellytysten turvaamiseen. Riskienhallinnassa on tärkeää paitsi tunnistaa riskit, myös määritellä niille riittävät hallintakeinot ja seurata niiden toteutumista.

Valtuusto vahvistaa kuntastrategian vuositavoitteet ja riskikartan vuosittain talousarvion hyväksynnän yhteydessä. Toimialat tekevät esityksensä lautakuntien toimivaltaan kuuluvista toimialan ja tulosalueiden toimenpiteistä, jotka toteuttavat kunta- ja organisaatiostrategian vuositavoitteiden ja riskienhallinnan saavuttamista.

Kunnan väestöennuste, joka ulottuu vuoteen 2026, valmistuu elokuun alkupuolella 2016. Väestöennuste liitetään talousarvio-ohjeeseen sen valmistuttua.

Kansantalouden kehitys

Vuoden 2017 talousarviokehityksen lähtökohtana on edelleen Suomen talouden hidas toipuminen sekä velkaantuva julkinen talous.

Valtiovarainministeriö (VM) ennustaa Suomen BKT:n kasvavan vuonna 2016 vain 1,2 %. Työttömyysasteen kasvun ennustetaan taittuvan, ja työttömyysasteen asettuvan 9,0 prosenttiin.

Kuntien yhteenlaskettu vuoden 2015 tulos (ilman kertaluontoisia erinä yhtiöittämisistä) oli noin 270 milj. euroa ylijäämäinen. Maltillinen palkkaratkaisu, kuntien toimintojen tehostaminen ja kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen vaikuttivat siihen, että kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot vähenivät noin yhdellä prosentilla. Henkilöstömenoja leikattiin noin 300 milj. eurolla. Heikko talouskehitys ja kasvava työttömyys ovat hidastaneet kuntien verotulojen kasvua sekä lisänneet menoja. Kuntien osuus työmarkkinatuen rahoituksesta kasvoi edellisestä vuodesta 160 miljoonaa ja oli viime vuonna yli 400 milj. euroa. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi 0,5 mrd euroa, 17,0 mrd euroon.

Kuntien palkkakustannukset kasvavat maltillisesti. Tänä vuonna sopimuskorotusten ja viime vuoden palkkaperinnön kustannusvaikutus on kunnissa keskimäärin noin 0,7 prosenttia. Mikäli hallituksen tavoittelema kilpailukyky sopimus toteutuu, ei palkkoja koroteta vuonna 2017. Palkkakustannuksiin vaikuttavat myös mahdolliset työkoemuksien kertymät, työnantajakohtaiset ratkaisut ja henkilöstörakenteen muutokset.

Väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja erityisesti terveystalouden kysyntää. Ikä- kenteen muutoksen arvioidaan kasvattavan palvelujen tarvetta 2017–2020 keskimää- rin vajaalla prosenttiyksiköllä vuosittain. Palvelujen kysynnän kasvu purkautuu pääosin ostopalveluiden kasvuksi. Tänä vuonna peruspalvelujen hintaindeksillä mitatun kus- tannustason nousun arvioidaan nousevan prosentin tuntumaan, ja ensi vuonna kus- tannustason nousun arvioidaan pysyvän samoissa lukemissa.

Vuoden 2015 alussa kasvanut kuntien työmarkkinatukivastuu pitkäaikaistyöttömyy- destä pitää kuntien työmarkkinatukimenot lähivuodet korkealla tasolla. Tuusulan työt- tömyysasteen kasvu on kokonaisuutena hidastunut viime kuukausina, maaliskuussa Tuusulassa oli työttömiä 8,4 % työvoimasta. Työttömiä työnhakijoita oli 1 642, joista alle 25-vuotiaita oli 211. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu oli edelleen melko voimakas- ta, pitkäaikaistyöttömien määrä nousi 647 henkilöön.

Talousarviokehityksen lähtökohdat

Käyttötalouden kasvuksi vuodelle 2017 esitetään kehityksessä 0,99 % talousarvi- oon 2016 (0,25 % OVK1 2016 nähden). Vuoden 2017 menokehityksen pohjana ovat Kuntaliiton vero- ja valtionosuusennusteet, kunnan toimialojen ennakoimat tulo- ja menolisäykset sekä tuottavuus- ja sopeutustoimet. Verotulojen ja valtionosuuksien määrä täsmentyy budjetointiprosessin edetessä.

Investointihankkeiden yhteissumman osalta menokehitys vuodelle 2017 on 33 milj. eu- roa. Investointien arvioidaan pysyttelevän suunnitelmavuosina keskimäärin yli 30 milj. euron tasossa.

Verotulot ja valtionosuudet

Kehyslaskelman lähtökohtana on ansiotuloveroprosentti 19,50 %. Kuntaliiton ennus- teen mukaan Tuusulan verotulojen arvioidaan kasvavan vuonna 2017 3,4 M€ (2,0 %) vuoteen 2016 nähden. Talousarviossa verotulojen kasvu on arvioitu Kuntaliiton ennus- teen mukaiseksi lisättynä kiinteistöveron alarajojen noston ennakkoinnilla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty kiinteistöveroprosenttien osalta lain sallima vaiht- eluväli ja kunnassa noudatettavat veroprosentit.

	Lain sallima vaihteluväli	Nykyinen vero- %
Yleinen kiinteistövero	0,86 - 1,80	0,80
Vakituinen asuinrakennus	0,39 - 0,90	0,37
Muu asuinrakennus	0,80 - 1,55	0,80
Rakentamaton rakennuspaikka	1,00 - 3,00	2,30
Yleishyödyllinen yhteisö	0,00 - 1,00	0,65

Hallitusohjelman mukaan kiinteistöveron laissa säädettyjä alarajoja korotetaan. Nyky- tiedoilla kiinteistöveron alarajojen korotuksesta kertyisi Tuusulalle lisätuloja noin 0,6 milj. euroa.

Valtionosuuksien määrän tarkennukset huomioidaan budjetointiprosessin aikana.

Tuloslaskelma- ja rahoituslaskelmaluonnokset

Toimintatulot

Käyttöomaisuuden myyntivoittojen arvioidaan nousevan 8,4 milj. euroon, kasvua 2016 talousarviosta 2,2 milj. euroa. Muiden toimintatuottojen ennakoitaan supistuvan 1,9 milj. euroa, lähinnä jätehuollon maksujen supistumisen vuoksi (jätehuollon laskutus siirtyy Kiertokapula Oy:lle 1.4.2017 alkaen, vaikutus 1,8 milj. euroa).

Toimintamenot

Toimintamenojen kasvuna vuodelle 2017 on kehyslaskelmassa 0,99 %. Toimintamenojen kasvupainetta vähentävät jätehuollon siirtyminen Kiertokapulalle Oy:lle (vaikutus 1,5 milj. euroa) sekä perustoimeentulon rahoituksen siirto Kelalle (vaikutus 1,97 milj. euroa). Lähtökohtana on, että kunnan henkilöstömäärä ei kasva ja että asiakasmäärien aiheuttaman kustannuspaineen kasvuun pystytään vastaamaan kevyemmällä ja ennaltaehkäisyyn painottuvilla palveluilla. Verrattuna aikaisempiin vuosiin, kehyslaskelmassa on eritelty sisäiset ja ulkoiset toimintamenot- ja tulot. Sisäiset erät sisältävät vuokrat, siivouskulut, ruokapalvelumaksut ja erillisyyksikköjen hallintopalvelukulut. Sisäisten toimintamenojen muutos on 0,15 % vuoden 2016 talousarvioon nähden.

Riskien hallitsemiseksi sekä talouden tasapainon saavuttamiseksi kunnan johtoryhmä on kesäkuussa 2016 käynnistänyt tuottavuustoimien valmistelut, joilla tavoitellaan yhteensä noin 1,5 milj. euron lisätuottoja tai säästöjä talousarviovuodelle 2017. Tuottavuustoimilla tavoitellut 1,5 milj. euron tuotot tai säästöt sisällytetään tässä vaiheessa kunnan menokehukseen yhtenä kuntatasoisena eränä, mikä pienentää täysimääräisesti kunnan menokehystä. Budjetointiprosessin kuluessa täsmennettävät lisätuotot ja -säästöt kohdennetaan toimialoille ennen talousarvion syyskuun lautakuntakäsittelyä.

Tulos

Kehyslaskelmassa vuositulo 2017 on noin 3,28 milj. euroa alijäämäinen. Seuraavien vuosien tuloksen nostaminen ylijäämäiseksi edellyttää jatkuvia toimia tuottavuuden parantamiseksi sekä tonttikaupan vauhdittamista, erityisesti Puustellinmetsän ja Rykmentinpuiston alueella. Kunnan lainamäärän kasvun taittaminen edellyttää kunnan käyttötalouden tervehdyttämisen ohella tiukkaa investointien harkintaa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Talousarviovuoden 2017 pitkäaikaisten lainojen korko-olettamana käytetään olemassa olevien tai vuonna 2016 nostettavien lainojen osalta keskimäärin noin 1,9 % ja kuntatodistusten osalta 0,1 %. Korko-oletusta täsmennetään budjetointiprosessin kuluessa. Taloussuunnitelman lähtökohtana on, että kunnan rahoitus toteutetaan tulevana

vuosina puoliksi pitkäaikaisilla lainoilla. Mikäli investointisuunnitelmissa tapahtuu muutoksia, pitkäaikaisen rahoituksen määrää muutetaan vastaavasti.

Investointiohjelma

Rahoituslaskelmassa 2017 lähtökohtana on noin 33 milj. euron investoinnit ja myöhempinä taloussuunnitelmavuosina investointien taso keskimäärin yli 30 milj. euroa. Tulevien investointien mittakaavaan vaikuttaa olennaisesti suurten kehityshankkeiden (kuten Rykmentinpuisto) aikataulu ja toteutustapa.

Kassavirtaennuste

Tulorahoituksen riittämättömyydestä johtuen kunnan korollisten velkojen kasvu säilyy nopeana. Kehyslaskelmassa toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2017 on noin 23 milj. euroa negatiivinen.

3. Talousarvion ja taloussuunnitelmaraportin sisältö

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- Kuntastrategia
- Tavoitteet 2017
- Riskienhallinta
- Talousarvion yleiset perusteet
- Taloudelliset lähtökohdat
- Taloudelliset laskelmat kuntatasolla
- Käyttötalousosa
- Henkilöstösuunnitelma
- Investoinnit
- Tilivelvolliset vuonna 2017
- Väestöennuste
 - Liitteet: kohderahoitteisia tehtäviä hoitavien yksiköiden talousarviot; keski-uudenmaan ympäristökeskus, keski-uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut, keski-uudenmaan maaseutuhallintopalvelut, ruokapalvelut. Nettoyksikkö: tilakeskus ja Rykmentinpuisto sekä liikelaitos: Vesihuoltoliikelaitos.

3.1. Perustietoja talousarvion laadintaa varten

Tilakeskuksen ja ruokahuollon sisäiset laskutukset sisältyvät määrärahaan ja tuloarvioon.

Henkilöstökulujen laskentaperusteista:

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 31.1.2017 saakka. Talousarvion palkkaliitteeseen on päivitetty maaliskuun 2016 palkat korotettuina arvioiduilla sopimuskorotusten vaikutuksilla 0,2 %:lla. Lisäksi palkkakustannuksiin lasketaan lomara-

han ja lomapalkkajaksotuksen vuosivaikutukset, yhteensä 6 prosenttia. Sijaismäärärahat kokonaisuudessaan arvioidaan tilille 40010.

Henkilöstön sivukulut ovat yhteensä 28,70 % palkkasummasta. Laskelmassa työnantajan KuEl –eläkevakuutusmaksu 17,15 % (Vael 18,43 %), tapaturmavakuutus 0,151 %, työnantajan työttömyysvakuutusmaksu 3,82 %, varhemaksu 1,01 %, taloudellinen tuki 0,05 %, eläkemenoperusteinen maksu 4,4 % ja sosiaaliturvamaksu 2,12 %. Eläkevakuutusmaksuja lasketaan muista paitsi Teknisten sopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden kokouspalkkioista.

3.2. Käyttötalousosa

Käyttötalousosa kootaan toimialoittain. Toimialakohtaiset talousarvion tekstipohjat ovat toimialojen talousvastaavien käytettävissä Kaiun projektityötilassa Talousarvio 2017. Kukin toimiala ohjeistaa omat yksikkönsä. Toimialojen talousvastaavat huolehtivat oman toimialan palkkaliitteiden tarkistamisesta.

Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala arvioi budjetin maankäyttösopimusten osalta sisältäen ostot, myynnit ja maanvaihdot.

Talousarvioon sisältyvät sisäiset erät on oltava sovittuna palvelun tuottajan ja tilaajan kesken. Sisäiset erät budjetoidaan keskitetysti taloussuunnittelussa. Toimiala ilmoittaa erillisellä lomakkeella vuositasolla yli 5 000 euron määräiset sisäiset erät taloussuunnittelijalle erillisellä lomakkeella. Lähtökohtana on, että myyjä tekee ilmoituksen, ja vastakirjaus tehdään sis. ostajalle myyjän ilmoituksen perusteella. Alle 5 000 euron sis. erät pitää toimialan huomioida vastaavissa ulkoisissa erissään, jotta toimialan talousarvio ei ylitä tältä osin. Ruokapalveluiden, sisäisen siivouksen sekä sisäisten vuokrien osalta viedään euromäärät edelleen keskitetysti FPM:ään taloussuunnittelussa (myös alle 5 000 euron erät).

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen, keski-uudenmaan asiamiespalveluiden ja vesihuoltoliikelaitoksen osalta hallinnolliset erät tullaan laskuttamaan sisäisesti v.2017 heille erikseen ilmoitetun euromäärän mukaan.

Toimialat tekevät talousarvioesityksen toimialalle annetun menokehysprosentin mukaisesti. FPM sovellukseen syötetään esitys vuodelle 2017, mikä pohjautuu toimialalle annettuun menokehysprosenttiin.

Talousarvioesityksestä tulee laatia talousarviovuoden lisäksi esitykset seuraaville 4 suunnitelmavuodelle 2018-2021 FPM sovellukseen. Investointisuunnitelman toteutumisen aiheuttamat muutokset suunnitelmavuosien käyttötalouteen tulee huomioida annettavassa käyttötalouden talousarvioesityksessä.

Toimialatasolla kuvataan 1) toiminta, 2) kerrotaan strategian toteuttamisesta ja strategian mukaisista kehittämistoimista (strategiset kehittämishankkeet, vuositavoitteet) 3) keskeisistä riskeistä sekä niiden hallintakeinoista sekä 4) keskeisistä muutoksista toiminnassa, 5) henkilöstösuunnitelma vuosille 2017 - 2021 esitettynä toimialatasolla. Perusteluissa tehdään selkoa toiminnan painopisteistä ja kehittämistarpeista sekä arvioidaan voimavarojen riittävyyttä esim. henkilöressurssien, toimitilojen ja mahdollisten muiden tekijöiden osalta. Riskiarviossa selvitetään muun muassa palveluiden tuot-

tamiseen sekä talouteen liittyviä haasteita ja epävarmuustekijöitä riskiympyrällä, joka on jaettu ulkoisiin ja sisäisiin riskeihin sekä neljään eri näkökulmaan: strategiaan, toiminnallisiin, taloudellisiin sekä vahinkoriskitekijöihin.

Käyttötalousosa sisältää toimialakohtaisen henkilöstömäärän laskettuna yhteensä. Osa-aikaiset henkilöt lasketaan henkilöstömäärään osa-aikaisuusprosentin mukaisesti.

Tulosaluetasolla kuvataan tulosalueen palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2017 – 2021, keskeiset muutokset toiminnassa sekä toimintaa avaavat keskeiset tunnusluvut. Tunnusluvuista tulee käydä ilmi kehitys neljältä toteutumavuodelta suunnitelmavuosien lisäksi. Tulosalueiden teksteissä kuvataan ytimekkäästi palvelusuunnitelman painopisteet ja keskeiset muutokset toiminnassa, keskeiset tunnusluvut, tuloarviot ja määrärahat. Tekstissä tulee erityisesti kuvata muutosten vaikutusta kunta-laisten saamaan palveluun. Päällekkäisyyttä toimialan tiivistelmäosion ja tulosalue-tekstien välillä on vältettävä.

Kohderahoitteisia tehtäviä suorittavat yksiköt tulevat saamaan erillisen ohjeen talousarvion laadintaa varten. Kohderahoitteisia tehtäviä hoitavat yksiköt ovat: Tilakeskus (nettobudjetoitu), ruokapalvelut, Keski-uudenmaan ympäristökeskus, Keski-uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut ja Keski-uudenmaan maaseutuhallintopalvelut.

3.3. Investointiosa, rakenne ja sisältö

Investointiosan rakenne

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelma-
vuosille. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaetaan eri vuosille.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään toimielimittäin ja tehtävittäin.

Kokonaiskustannusarvio

Investointiosassa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän kokonaiskustannusarvio, jonka valtuusto on hyväksynyt taloussuunnitelmassa tai erillisellä päätöksellä.

Määräraha investointiosassa

Investointiosaan arvioidaan tarvittava määräraha. Lisäksi esitetään edellisenä tai edellisinä vuosina hankkeeseen käytetty määräraha ja suunnitelmavuosille arvioitu käyttötarve. Hankkeet tulee tarkoin perustella.

Investointiosassa käsitellään aktivoitavat hankintamenot. Investointiosaan voi esittää vain yksikköhinnaltaan 10.000 euroa*) suurempia hankkeita ja niiden pitoaika on yli kolme (3) vuotta. Hankkeen tulee olla luonteeltaan sellainen, että se lisää kunnan käyttöomaisuuden arvoa ja käyttöaikaa (ei vuosikorjaus, home- ja kosteusvaurioiden korjaus tai väistötilojen kustannukset).

Jokaisesta investoinnista tulee täyttää hankekortti. Lomake löytyy tämän ohjeen luvusta 6.

TILAHANKKEIDEN TOTEUTTAMISOHJE

Ohje löytyy Kaiusta kohdasta

https://tuusula.sharepoint.com/sites/kaiku/aineistot/aineistopankki/Snnt%20ja%20taksat/Tilahankkeiden_toteuttamisohje.pdf

*) Kilan (Kirjanpitolautakunnan kuntajaos, Kauppa- ja teollisuusministeriö) yleisohjeen mukaan kunnan käyttöomaisuuden aktivoinnin alaraja saa olla enintään 10.000 euroa nettoina (= hankkeesta vähennetty rahoitusosuus ja ALV). Alle 10.000 euron hankinnat ovat käyttötalouden kuluja. Sellainen hanke joka ei ylitä 10.000 euroa, oikaistaan viimeistään tilinpäätöksessä investoinneista käyttötalouteen Kilan ohjeen mukaisesti.

Tuloarvio investointiosassa

Investointitoiminnan tuloina talousarviossa esitetään arvioidut valtion ja muiden yhteisöjen rahoitusosuudet investointimenoihin ja käyttöomaisuuden myyntitulot.

Investointien perustelut

Keskeisimmät, yli 300 000 euroa kokonaiskustannukseltaan arvioidut investoinnit perustellaan ja kerrotaan lyhyt kuvaus investoinnista.

3.4. Vesihuoltoliikelaitos

Kunnan vesihuoltoliikelaitoksesta laaditaan kunnan tiedoista erikseen näytettävät tuloslaskelma, investointi- ja rahoitusosa.

Sekä valtuusto että johtokunta asettavat liikelaitokselle sitovia tavoitteita. Valtuuston toimivallasta liikelaitoksen tavoitteiden asettamisessa säädetään kuntalain 13.2 §:ssä ja johtokunnan toimivallasta tavoitteiden asettamisessa kuntalain 87c.3 §:ssä. Tavoitteet esitetään liikelaitoksen talousarviossa.

Talousarvion perustelutekstissä selvitetään liikelaitoksen palvelukysyntään, tuotantotavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen liittyviä haasteita ja epävarmuustekijöitä. Perusteluissa tehdään lisäksi selkoa toiminnan painopisteistä ja kehittämistarpeista sekä arvioidaan voimavarojen riittävyyttä.

Valtuustoon nähden tulosbudjetissa sitovia eriä ovat kuntalain 87e.3§:n mukaan kunnan ja liikelaitoksen väliset pääomarahoituksen korvaukset, kuten korvaus kunnan liikelaitokseen sijoittamasta peruspääomasta. Rahoitusbudjetissa valtuustoon nähden sitova erä on peruspääoman lisäys ja palautus. Investointibudjetissa ei pääsääntöisesti ole valtuustoon nähden sitovia meno- tai tuloeria.

Investointirahaston budjetti tulee sisällyttää vesihuoltoliikelaitoksen talousarvioon.

3.5 Tilivelvolliset

TILIVELVOLLISET kuntalain 75 §:n mukaan vuonna 2016

Tilivelvollisella tarkoitetaan ao toimialan ja toimielimen tehtävälleen johtavaa viranhaltijaa, jolle myönnetään vastuuvapaus. Koska tarkastuslautakunnalla toimielimenä ei ole johtavaa viranhaltijaa, jää tilivelvollisen johtavan viranhaltijan nimi tästä kohdasta pois.

Tilivelvolliset 9.6.2016 päiväyksen mukaan koskien johtavaa viranhaltijaa tai hänen sijaistaan.

TOIMIALA toimielin	tulosalue	johtava viranhaltija	9.6.2016 nimi
-----------------------	-----------	----------------------	------------------

YLEISJOHTO- JA KONSERNIPALVELUT

kunnanhallitus	kunnanviraston johto henkilöstö- ja tukipalvelut hallinto talous- ja tietohallinto ympäristökeskus	kunnanjohtaja henkilöstöjohtaja kunnansihteeri talousjohtaja ympäristökeskuksen johtaja	Hannu Joensivu Harri Lipasti Tuula Hyttinen Markku Vehmas Risto Mansikkamäki
----------------	--	---	--

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMIALA

sosiaali- ja terveystoimenjohtaja Pirjo Vainio

sosiaali- ja terveyslautakunta

sosiaalipalvelut	sosiaalipalvelujen päällikkö	Marja-Liisa Palosaari
terveyspalvelut	johtajaylilääkäri	Jarmo Anttila
sairaalapalvelut	johtajaylilääkäri	Jarmo Anttila
vanhus- ja vammaispalvelut	vanhus- ja vammaispalvelu- jen päällikkö	Jari Luoma
kehittämisen ja hallinto- palvelut	hallinto- ja kehittämis- päällikkö	Päivi Klami

KASVATUS JA SIVISTYSTOIMIALA

kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja Esa Ukkola

kasvatus- ja koulutuslautakunta

kasvun ja oppimisen palvelut	opetuspäällikkö	Markus Torvinen
kehittämisen ja hallinto- palvelut	kehittämisen ja hallinto- päällikkö	Jari Wäre

kulttuurilautakunta

kulttuuripalvelut	kulttuuri- ja museotoimen johtaja	vs. Esa Ukkola
-------------------	--------------------------------------	----------------

liikuntalautakunta

liikuntapalvelut

liikuntapäällikkö

Risto Kanerva

nuorisolautakunta

nuorisopalvelut

nuorisotyöpäällikkö

vs. Jaana Kellosoalmi

KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA

kuntakehitysjohtaja

vs. Petri Juhola

rakennus-
lautakunta

rakennusvalvonta

johtava rakennustarkastaja

Kaisa Nousiainen

kuntakehitys-
lautakunta

kuntakehitys
kuntasuunnittelu
hallinto- ja asiakaspalvelu

suunnittelupäällikkö
kaavoituspäällikkö
hallintopäällikkö

vs. Petri Juhola
Asko Honkanen
vs. Riikka Halonen

tekninen lautakunta

yhdyskuntatekniikka
tilakeskus

suunnittelupäällikkö
tilakeskuksen päällikkö

Petri Juhola
Ritva Lappalainen

Vesihuoltoliikelaitos

Liikelaitoksen johtaja

Jukka Sahlakari

4. Henkilöstösuunnitelma

Toimialoille toimitetaan henkilöstöpalveluista 18.6.2016 mennessä eläköitymisennusteet koko suunnittelukaudelle vuosille 2017 – 2026. Toimialojen tulee esittää yksityiskohtaiset henkilöstömuutosesitykset perusteluineen vuodelle 2017 (uudet virat ja työsopimussuhteet, lakkautettavat virat ja työsuhteet, nimikemuutokset, tehtävämuutokset). Lisäksi tulee esittää alustavat henkilöstömäärämuutokset (lisäykset ja vähennykset toiminnoittain) suunnittelukauden vuosille 2018 ja 2019. Henkilöstömuutoksia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon eläköitymisen vaikutukset, prosessien kehittymisen, toimintatapojen muutosten vaikutukset jne.

Henkilöstösuunnittelua ja em. tietojen toimittamista varten toimialoilla on käytävissä tämän ohjeen liitteinä olevat lomakkeet henkilöstömuutoksista ja niiden vaikutuksista käyttötalouteen. Lomakkeet toimitetaan henkilöstöasiantuntija Anita Paavilaiselle talousarvion valmisteluaikataulun mukaisesti (joko sähköpostina tai sisäpostina). Lomakkeiden tietojen perusteella kootaan henkilöstösuunnitelma osaksi taloussuunnitelmaa.

Henkilöstökoulutuksiin ja tyky (50e/hlö) /virkistystoimintaan varattavat määrärahat arvioidaan yksikön koulutussuunnitelmaan ja tykytoimintasuunnitelmaan perustuen. Määrärahat merkitään talousarvion ao. menokohtiin (esim. 44410 koulutuspalvelut, 49470 erilaiset tilaisuudet, yhteistoiminta).

5. Budjetin laadinnan ja kokoamisen vastuuhenkilöt tulosityksiköittäin

YLEISJOHTO JA

KONSERNIPALVELUT	16	KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMI	16
Kunnanjohtaja Hannu Joensivu		Kasvatus- ja sivistystoimen johtaja	
Johdon assistentti Minna Mäkitalo		Esa Ukkola	
Viestintäpäällikkö Riikka Uusikulku		Opetuspäällikkö Markus Torvinen	
Henkilöstöjohtaja Harri Lipasti		Lukion vastuuhlö rehtori Seppo Kärpänen	
Henkilöstön kehittämispäällikkö Tanja Rontu-Hokkanen		Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Halinen	
Asuntotoimenpäällikkö Outi Hämäläinen		Kehittämisen ja hallintopäällikkö Jari Wäre	
Ruokapalvelupäällikkö Kirsi Hanski		Kansalaisopiston rehtori Timo Rusanen	
Kunnansihteeri Tuula Hyttinen		Museoamanuenssi Jaana Koskenranta	
Asiamies Marju Lemola		Vt. kirjastotoimenjohtaja Inkeri Hakulinen	
Arkistosihteeri Hanna Elomaa		Vs.kulttuurituottaja Taiju Kiesilä	
Talusojohtaja Markku Vehmas		Liikuntapäällikkö Risto Kanerva	
Taluspäällikkö Helena Perämäki		Erityisliikunnanohjaaja Sami Liehu	
Tietohallintopäällikkö Niko Kinnunen		Työnjohtaja Jaska Vilen	
Tietojärjestelmäsihteeri Anne Hautajoki		Uimahallin esimies Pasi-Jussi Hyytinen	
Keski-Uudenmaan Ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki		Johtava erityisnuorisotyöntekijä Jaana Kellosoalmi	
Yhteyshenkilö: konsernipalvelujen sihteeri Hille Vihertie		Johtava nuoriso-ohjaaja Kirsi Kostiainen	
		Yhteyshenkilö: Taluspäällikkö Terttu Turnbull-Smith	
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	11	KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA	24
Sosiaali- ja terveystoimen johtaja Pirjo Vainio		Kuntakehitysjohdaja vs. Petri Juhola	
Johtajaylilääkäri Jarmo Anttila		Johtava rakennustarkastaja Kaisa Nousiainen	
Sairaanhoidon ylilääkäri Susanna Pitkänen		Suunnittelupäällikkö Petri Juhola	
Johtava hammaslääkäri Pirkko Letto		Mittausteknikko Jukka Lehtonen	
Perheiden terveyspalveluiden päällikkö Marketta Mattila		Työpäällikkö Jyrki Sjöblom	
Vanhus- ja vammaispalveluiden päällikkö Jari Luoma		Liikenneinsinööri Jukka-Matti Laakso	
Johtava sosiaalityöntekijä Sari Juhila		Kunnossapitopäällikkö Jari Huttunen	
Vanhuspalvelujen päällikkö Marjo Liimatainen		Tiemestari Jaska Tittonen	
Sosiaalipalvelujen päällikkö Marja-Liisa Palosaari		Puutarhuri Pirjo-Riitta Pyysing	
Hallinto- ja kehittämispäällikkö Päivi Klami		Tilakeskuksen päällikkö Ritva Lappalainen	
Yhteyshenkilö: Hallintosihteeri Liisa Vaahtera		Rakennuspäällikkö Esa Koskinen	
		Suunnitteluarkkitehti Riitta Laurila	
Vesihuoltoliikelaitos	2	Kiinteistöhoitopäällikkö	
Liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari		Siivospäällikkö Riikka Meriläinen	
Hallintosihteeri Satu Lahti		Kiinteistösihteeri Miia Perhovaara	
		Toimistosihteeri Sirpa Seppälä	
KOORDINOINTI JA SUUNNITTELU:	2	Taloussihteeri Mia Koskikallio	
Talusojohtaja Markku Vehmas		Kaavoituspäällikkö Asko Honkanen	
Taloussuunnittelija Sanna Senelius-Piiparinen		Maankäyttöpäällikkö Hannu Kantola	
		Kartastoinsinööri Jarmo Kyllönen	
		Paikkatietoasiantuntija Annalena Saarikivi	
		Hallintopalvelusihteeri Outi Tynjälä	
		Kaavoitussihteeri Benita Salminen	
		Yhteyshenkilö: vs. hallintopäällikkö Riikka Halonen	

6. Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet

Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet löytyvät Kaiun projektityötilasta Talousarvio 2017 alta.

Käytettävissä olevat lomakkeet:

- **SIS.ERÄT** lomake. Myyjä ilmoittaa sisäisten palvelujen osalta FPM:ään vietävät, yli 5 000 euron vuositasen erät.
- **Palvelutason muutos** lomake. Lomakkeella kerrotaan toimenpiteistä talousarvioon pääsemiseksi, kehykseen sisältyvistä uusista palveluista/ toiminnoista, tai talousarviokehityksen ulkopuolelle jäävistä palveluista/ toiminnoista.
- **Toimitilojen hankekortti**, sisältää hankkeen rahoituksen ja sen vaikutuksen käyttötalouteen.
- **Uuden viran perustaminen tai uuden toistaiseksi voimassaolevan työsuhteen käyttöönotto** (VIRTYOper).
- **Uuden viran/tehtävän vaikutus käyttötalouteen** (VIRTYOpervaikutus)
- **Nimikkeen/tehtävän muutos/määräaikaisen tehtävän tai työsuhteen vakinaistaminen** (NimTehmuutos).
- **Henkilöstömääräsuunnitelman apuna käytettävä syöttöpohjalomake** (HENKILÖSTÖSUUNNITELMA).

	TP 2015	TA 2016	OVK1 MTA 2016	TAE 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Veroprosentti	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50
Varsinainen toiminta	euroa	euroa	euroa	euroa	1000 euroa			
Myyntivoitot	6 685 019	6 248 000	6 248 000	8 413 680	12 103	8 743	9 680	9 680
Toimintatulot	59 259 458	58 068 036	58 600 000	56 138 774	58 088	58 553	59 021	59 493
<i>Sisäiset toimintatuotot *</i>	29 391 234	27 290 660	27 290 660	27 331 398				
<i>Ulkoiset toimintatuotot</i>	29 868 224	30 777 376	31 309 340	28 807 376				
Valmistus omaan käyttöön	100 235							
Toimintamenot toimialat	-249 230 103	-253 075 862	-256 218 000	-255 583 600	-258 778	-261 366	-263 980	-266 620
<i>Sisäiset toimintamenot *</i>	-29 391 234	-27 290 660	-27 290 660	-27 331 398				
<i>Ulkoiset toimintamenot</i>	-219 838 869	-225 785 202	-228 927 340	-229 752 202				
<i>Säästövelvoite</i>				1 500 000				
TOIMINTAKATE	-183 185 390	-188 759 826	-191 370 000	-191 031 146	-188 588	-194 071	-195 279	-197 446
toimintakatteen muut.-% edell.v. tilinpäätökseen	2,63	3,04	4,47					
toimintakatteen muut.-% edell.v. talousarvioon				1,20	-1,28	2,91	0,62	1,11
toimintakatteen muut.-% edell.v. ennusteeseen				-0,18				
T-menojen kok.muut.-% edell.v. tilinpäätökseen	1,12	1,54	2,80					
<i>Sis. t-menojen kok. muut.-% ed. v. tilinp:een</i>	-2,41	-7,15	-7,15					
<i>Ulk.t-menojen kok.muut.-% ed.v. tilinp:een</i>	1,61	2,70	4,13					
T-menojen kok.muut.-% edell.v. talousarvioon				0,99	1,25	1,00	1,00	1,00
<i>Sis. t-menojen kok. muut.-% ed. v. tal.arvioon</i>				0,15				
<i>Ulk.t-menojen kok.muut.-% ed.v. tal.arvioon</i>				1,09				
T-menojen kok.muut.-% ennusteeseen -16				-0,25				
<i>Sis. t-menojen kok. muut.-% ennusteeseen</i>				0,15				
<i>Ulk.t-menojen kok.muut.-% ennusteeseen</i>				-0,29				
Verotulot	171 442 771	174 366 000	174 366 000	177 684 000	183 146	188 546	191 374	194 245
muutos-%	2,47			1,90	3,07	2,95	1,50	1,50
muutos-% ennusteeseen -16				1,90				
Valtionosuudet	19 096 294	22 058 467	22 058 467	21 550 550	21 551	21 551	21 551	21 551
muutos-%	-7,25			-2,30	0,00	0,00	0,00	0,00
muutos-% ennusteeseen -16				-2,30				
Verorahoitus yhteensä	190 539 065	196 424 467	196 424 467	199 234 550	204 697	210 097	212 925	215 795
verorahoituksen muutos-%	1,40			1,43				
muutos-% ennusteeseen -16				1,43				
Rahoituserät yhteensä	742 228	268 731	268 700	468 086	-112	-266	-423	-583
Korkotulot	245 939	150 000	150 000	250 000	150	150	150	150
Muut rahoitustulot	320 997	450 000	450 000	450 000	450	450	450	450
Korvaus liikelaitoksen peruspääomasta	487 500	487 500	487 500	487 000	487	487	487	487
Korkomenot	-294 680	-718 769	-718 800	-618 914	-1 099	-1 253	-1 410	-1 570
Muut rahoitusmenot	-17 528	-100 000	-100 000	-100 000	-100	-100	-100	-100
VUOSIKATE	8 095 903	7 933 372	5 323 167	8 671 490	15 997	15 760	17 223	17 766
muutos-%	-19,19	-2,01	-34,25	9,30	84,47	-1,48	9,28	3,16
Toimintatulot/toimintamenot %	26,46	25,41	25,31	25,26	27,12	25,75	26,03	25,94
Vuosikate % verorahoituksesta	4,25	4,04	2,71	4,35	7,81	7,50	8,09	8,23
Vuosikate euro/asukas	211	205	137	222	404	391	420	433
Vuosikate % poistoista	76,18	64,66	43,38	72,57	118,34	118,66	117,02	122,68
Kertynyt yli/alijäämä, euroa/asukas	1 089	1 017	1 017	898	804	851	896	957
Suunnitelmapoistot (SuMu)	-10 627 073	-12 270 300	-12 270 300	-11 948 993	-13 518	-13 281	-14 718	-14 481
TILIKAUDEN TULOS	-2 531 170	-4 336 928	-6 947 133	-3 277 503	2 479	2 479	2 505	3 285
Poistoeron vähennys	99 980	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	-181	-6 000	-6 000	-200	-0	-0	-0	-0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 431 371	-4 342 928	-6 953 133	-3 277 703	2 479	2 479	2 505	3 285
Asukkaat 31.12.	38 451	38 785	38 785	39 077	39 571	40 301	41 038	41 038
kasvu-%	0,62	0,87	0,87	0,75	1,26	1,84	1,83	0,00

* Sisäiset erät sisältävät vuokrat, siivouskulut, ruokapalvelumaksut ja erillisyksiköiden hallintopalvelukulut

SISÄINEN + ULKOINEN RAHOITUSLASKELMA Tuusulan kunta ilman vesihuoltoliikelaitosta

6.6.2016

Sis. + ulk.	TP 2015 euroa	TA 2016 euroa	OVK1 MTA 2016 euroa	TAE 2017 euroa	TS 2018 (1000 euroa)	TS 2019	TS 2020	TS 2021
TOIMINNAN RAHAVIRTA								
Tulorahoitus	1 382 614	1 604 372	-924 833	232 810	3 869	6 992	7 493	8 036
Vuosikate	8 095 903	7 933 372	5 323 167	8 671 490	15 997	15 760	17 223	17 766
Tulorahoituksen korjaukset	-6 713 289	-6 329 000	-6 248 000	-8 438 680	-12 128	-8 768	-9 730	-9 730
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-6 685 019	-6 248 000	-6 248 000	-8 413 680	-12 103	-8 743	-9 680	-9 680
Varausten muutos	-28 270	-81 000		-25 000	-25	-25	-50	-50
Investointien rahavirta	-10 283 274	-23 771 000	-28 776 000	-23 332 000	-17 280	-23 370	-19 000	-19 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-17 997 476	-31 026 000	-36 031 000	-33 048 000	-31 188	-33 305	-30 000	-30 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	292 960	155 000	155 000	155 000	155	0	0	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	7 421 242	7 100 000	7 100 000	9 561 000	13 753	9 935	11 000	11 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 900 661	-22 166 628	-29 700 833	-23 099 190	-13 411	-16 378	-11 507	-10 964
Rahoituksen rahavirta	14 923 885	18 150 000	29 701 000	23 100 000	13 400	16 400	11 500	10 900
Antolainauksen muutokset *	-711 453	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	13 162 896	17 150 000	28 701 000	22 100 000	12 400	15 400	10 500	9 900
Pitkäaikaiset lainat	0	25 000 000	25 000 000	21 000 000	10 000	13 500	5 300	6 200
Lyhytaikaiset lainat	8 580 214	-7 850 000	3 701 000	1 100 000	2 400	1 900	5 200	3 700
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset **	2 472 442	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000	1 000	1 000	1 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	6 023 224	-4 016 628	167	810	-11	22	-7	-64
Lainat euroa/asukas	1 360	2 106	2 106	2 655	2 936	3 265	3 462	3 703
Lainamäärä 31.12., euroa	52 295 581	81 664 091	81 664 091	103 764 091	116 164 091	131 564 091	#####	151 964 091

* sis. vesihuoltoliikelaitokselle annettavat sisäiset lainat

** sis. konserniyhteisöjen ja liikelaitoksen kassavarojen sijoitukset kuntaan

SISÄINEN + ULKOINEN TULOSLASKELMA Kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä

6.6.2016

	TP 2015	TA 2016	OVK1 MTA 2016	TAE 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50
Veroprosentti	europa	europa	europa	europa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa
Varsinainen toiminta								
Myyntivoitot	6 685 019	6 248 000	6 248 000	8 413 680	12 103	8 743	9 680	9 680
Toimintatulot	65 847 606	64 489 036	65 021 000	62 621 851	64 623	65 140	65 661	66 186
<i>Sisäiset toimintatuotot*</i>	29 411 060	27 517 902	27 517 902	27 570 716				
<i>Ulkoiset toimintatuotot</i>	36 436 546	36 971 134	37 503 098	35 051 135				
Valmistus omaan käyttöön	100 235							
Toimintameno-erät	-252 432 697	-256 919 632	-260 064 000	-259 589 446	-262 834	-265 463	-268 117	-270 798
<i>Sisäiset toimintamenot*</i>	-29 391 233	-27 517 902	-27 517 902	-27 570 716				
<i>Ulkoiset toimintamenot</i>	-223 041 464	-229 401 730	-232 546 098	-233 518 730				
<i>Säästövelvoite</i>				1 500 000				
TOIMINTAKATE	-179 799 837	-186 182 596	-188 795 000	-188 553 915	-186 109	-191 580	-192 776	-194 932
toimintakatteen muut.-% edell.v. tilinpäätökseen	2,63	3,55	5,00					
toimintakatteen muut.-% edell.v. talousarvioon				1,27	-1,30	2,94	0,62	1,12
toimintakatteen muut.-% edell.v. ennusteeseen				-0,13				
T-menojen kok.muut.-% edell.v. tilinpäätökseen	1,19	1,78	3,02					
<i>Sis. t-menojen kok. muut.-% ed. v. tilinpäätökseen</i>	-2,72	-6,37	0,00					
<i>Ulk. t-menojen kok. muut.-% ed. v. tilinpäätökseen</i>	1,73	2,85	1,37					
T-menojen kok.muut.-% edell.v. talousarvioon				1,04	1,25	1,00	1,00	1,00
<i>Sis. t-menojen kok. muut.-% ed. v. talousarvioon</i>				0,19				
<i>Ulk. t-menojen kok. muut.-% ed. v. talousarvioon</i>				1,14				
T-menojen kok.muut.-% ennusteeseen -16				-0,18				
<i>Sis. t-menojen kok. muut.-% ennusteeseen</i>				0,19				
<i>Ulk. t-menojen kok. muut.-% ennusteeseen</i>				-0,23				
Verotulot	171 442 771	174 366 000	174 366 000	177 684 000	183 146	188 546	191 374	194 245
muutos-%	2,47			1,90	3,07	2,95	1,50	1,50
muutos-% ennusteeseen -16				1,90				
Valtionosuudet	19 096 294	22 058 467	22 058 467	21 550 550	21 551	21 551	21 551	21 551
muutos-%	-7,25			-2,30	0,00	0,00	0,00	0,00
muutos-% ennusteeseen -16				-2,30				
Verorahoitus yhteensä	190 539 065	196 424 467	196 424 467	199 234 550	204 697	210 097	212 925	215 795
muutos-%	1,40			1,43				
muutos-% ennusteeseen -16				1,43				
Rahoituserät yhteensä	260 293	-218 769	-216 769	-6 264	-497	-645	-784	-916
Korkotulot	245 947	150 000	150 000	250 000	150	150	150	150
Muut rahoitustulot	326 837	450 000	452 000	450 000	450	450	450	450
Korvaus liikelaitoksen peruspääomasta	487 500	487 500	487 500	487 000	487	487	487	487
Korkomenot	-294 680	-718 769	-718 769	-606 264	-997	-1 145	-1 284	-1 416
Korvaus kunnalle liikelaitoksen peruspääomasta	-487 500	-487 500	-487 500	-487 000	-487	-487	-487	-487
Muut rahoitusmenot	-17 811	-100 000	-100 000	-100 000	-100	-100	-100	-100
VUOSIKATE	10 999 522	10 023 102	7 412 698	10 674 371	18 091	17 872	19 365	19 948
muutos-%	-14,31	-8,88	-32,61	6,50	69,48	-1,21	8,35	3,01
Verorahoitus (verot+valtionosuudet)	190 539 065	196 424 467	196 424 467	199 234 550	204 697	210 097	212 925	215 795
muutos-%	1,40	3,09	3,09	1,43	2,74	2,64	1,35	1,35
Toimintatulot/toimintamenot %	28,73	27,53	27,40	27,36	29,19	27,83	28,10	28,02
Vuosikate % verorahoituksesta	5,77	5,10	3,77	5,36	8,84	8,51	9,09	9,24
Vuosikate euro/asukas	286	258	191	273	457	443	472	486
Vuosikate % poistoista	90,50	72,34	53,51	78,33	118,50	118,31	116,61	122,33
Kertynyt yli/alijäämä, euroa/asukas	1 089	1 053	1 053	911	825	880	932	999
Suunnitelmapoistot (SuMu)	-12 154 059	-13 854 749	-13 854 000	-13 627 179	-15 267	-15 106	-16 607	-16 306
TILIKAUDEN TULOS	-1 154 537	-3 831 647	-6 441 302	-2 952 808	2 824	2 766	2 758	3 641
Poistoeron vähennys	99 980	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	-181	-6 000	-6 300	-200	-0	-0	-0	-0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 054 738	-3 837 647	-6 447 602	-2 953 008	2 824	2 765	2 757	3 641
Asukkaat 31.12.	38 451	38 785	38 785	39 077	39 571	40 301	41 038	41 038
kasvu-%*	0,62	0,87	0,87	0,75	1,26	1,84	1,83	0,00

* Sisäiset erät sisältävät vuokrat, siivouskulut, ruokapalvelumaksut ja erillisyksikköjen hallintopalvelukulut

SISÄINEN + ULKOINEN RAHOITUSLASKELMA Tuusulan kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä

Sis. + ulk.	TP 2015 euroa	TA 2016 euroa	OVK1 MTA 2016 euroa	TAE 2017 euroa	TS 2018 (1000 euroa)	TS 2019	TS 2020	TS 2021
TOIMINNAN RAHAVIRTA								
Tulorahoitus	4 266 408	4 181 602	1 164 698	2 235 691	5 964	9 104	9 635	10 218
Vuosikate	10 979 697	10 510 602	7 412 698	10 674 371	18 091	17 872	19 365	19 948
Tulorahoituksen korjaukset	-6 713 289	-6 329 000	-6 248 000	-8 438 680	-12 128	-8 768	-9 730	-9 730
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-6 685 019	-6 248 000	-6 248 000	-8 413 680	-12 103	-8 743	-9 680	-9 680
Varausten muutos	-28 270	-81 000		-25 000	-25	-25	-50	-50
Investointien rahavirta	-10 283 274	-23 771 000	-31 163 000	-27 112 000	-21 424	-27 047	-22 497	-19 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-17 997 476	-31 026 000	-38 418 000	-36 828 000	-35 332	-36 982	-33 497	-30 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	292 960	155 000	155 000	155 000	155	0	0	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	7 421 242	7 100 000	7 100 000	9 561 000	13 753	9 935	11 000	11 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 016 867	-19 589 398	-29 998 302	-24 876 309	-15 461	-17 943	-12 862	-8 782
Rahoituksen rahavirta	14 923 885	18 150 000	29 999 000	24 900 000	15 400	18 000	12 900	8 800
Antolainauksen muutokset *	-711 453	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	13 162 896	17 150 000	28 999 000	23 900 000	14 400	17 000	11 900	7 800
Pitkäaikaiset lainat	0	25 000 000	25 000 000	21 000 000	10 000	13 500	5 300	6 200
Lyhytaikaiset lainat	8 580 214	-7 850 000	3 999 000	2 900 000	4 400	3 500	6 600	1 600
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset **	2 472 442	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000	1 000	1 000	1 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	8 907 018	-1 439 398	698	23 691	-61	57	38	18
Lainat euroa/asukas	1 360	2 106	2 106	2 701	3 032	3 399	3 627	3 818
Lainamäärä 31.12.	52 295 581	81 664 091	81 664 091	105 564 091	119 964	136 964	148 864	156 664